

Nazi Almanya'sında Nazizm İdeolojisiyle Şekillenen Kitap Okuma Kültürünün Sinemadaki Sunumu: “Kitap Hırsızı” Filminin Göstergebilimsel Analizi

The Presentation of Book Reading Culture Shaped with Nazism Ideology in Nazi Germany in Cinema: The Semiotic Analysis of the Film "The Book Thief"

Ebru Gülbuğ Erol *

Öz

Antikomünist, antikapitalist, antisemitist ve ırkçılık temelli Nazizm ideolojisi, Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin (NSDAP) iktidarda bulunduğu dönemde (1933-1945) Almanya'da sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel hayata doğrudan etki etmiştir. NSDAP'nin iktidardan uzaklaştırılmasından sonra Nazizm ideolojisinin etkisi altındaki Almanya'yı konu alan çok sayıda film çekilmiş ve ideolojinin Alman toplumundaki yansımaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu filmlerden biri de Brian Percival yönetmeliğindeki 2013 yılı Almanya-ABD ortak yapımı Kitap Hırsızı (The Book Thief) filmi olmuştur. Filmde Nazizm ideolojisi altında Almanya'daki kitap okuma kültürünün ne yönde şekillendiği konu edilmiştir. Çalışmada Kitap Hırsızı filmi göstergebilimsel açıdan analiz edilerek, filmde Nazizm ideolojisi altında Alman eğitiminin ve beraberinde kitap okuma kültürünün ne yönde şekillendiğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında filmin göstergebilimsel analizi, ABD'li dilbilimci Charles Sanders Peirce'in göstergebilim anlayışı ve İngiliz dilbilimci Geoffrey Leech'in anlamlandırmanın yedi türü ışığında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın analizinde filmde ana karakter Liesel'in Nazi rejimi altında korku ve baskıya maruz kaldığına ve insanların özgür şekilde kitap okumasının engellendiğine yönelik kurgunun oluşturulduğu ortaya konulmuştur. Diğer yandan filmde Nazi Almanya'sında Nazizm ideolojisinin öğretilerini yansıtan veya Nazi rejiminin sansürüne uğramayan kitapların okunmasının da teşvik edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Kitap okuma kültürü; sinema; kitap; film; Nazi Almanya'sı.*

Abstract

The anti-communist, anti-capitalist, anti-semitic and racist-based Nazism ideology had a direct impact on social, political, economic and cultural life in Germany during the period of the National Socialist German Workers Party (NSDAP) (1933-1945). After the removal of the NSDAP from power, many films about Germany under the influence of Nazism ideology were shot and the reflections of the ideology in German society were tried to be revealed. One of these films was the 2013 German-US co-production The Book Thief, directed by Brian Percival. In the film, it is the subject of how the book reading culture in Germany was shaped

* Prof. Dr., Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi. E-posta: egerol@ahep.edu.tr
Prof. Dr., Alanya Hamdullah Emin Pasa University. E-posta: egerol@ahep.edu.tr

under Nazism ideology. The aim of this study was to analyze the film The Book Thief in terms of semiotics and to reveal how German education and book reading culture were shaped under Nazism ideology. Semiotic analysis of the film was made in the light of US linguist Charles Sanders Peirce's semiotics understanding and British linguist Geoffrey Leech's seven types of signification within the scope of the study. In the analysis of the study, it was revealed that the main character Liesel was subjected to fear and pressure under the Nazi regime and that people were prevented from reading books freely in the film. On the other hand, it was concluded that it was encouraged reading books that reflected the teachings of the Nazi ideology or were not censored by the Nazi regime in Nazi Germany in the film.

Keywords: Book reading culture; cinema; book; film; Nazi Germany.

Giriş

İktidarlar, kitleleri kendi düşüncelerine göre şekillendirmeyi ve kendi ideolojilerini kitlelere benimsetmeyi amaçlayabilmektedir. Özellikle basın ve yayın üzerinde mutlak denetim sağlayan egemen güçler, insanların okuma kültürünün şekillenmesinde önemli bir rol üstlenebilmekte, insanların neleri okuyup neleri okumamaları gerektiği konusunda doğrudan etkide bulunabilmektedir. Bu aşamada kimi zaman gazete ve dergi yayınları sansürlenebilmekte, kitaplar yasaklanabilmekte ve yayınevleri kapatılabilmektedir. Naziler de Almanya'da iktidarda buldukları dönemde (1933-1945), Almanya'da okunan kitaplar üzerinde kontrol kurarak Alman halkının kitap okuma kültürünün şekillenmesinde doğrudan etkili olmaya çalışmıştır. Nazi Almanya'sında Nazizm ideolojisinin öğretilerini yücelten ve benimseten kitaplar ön plana çıkarılmış, Nazi rejimi tarafından tehdit olarak sunulan kitaplar ise kitap yakma etkinliğinde yok edilmiştir. Bu şekilde Naziler, Alman halkının okuyacağı kitaplar üzerinde doğrudan belirleyici bir rol oynamıştır. Nazi Almanya'sında kitapları konu alan çeşitli yayınlar gerçekleştirilmiştir. Brian Percival yönetmenliğindeki 2013 Almanya-ABD ortak yapımı *Kitap Hırsızı (The Book Thief)* filmi de Nazilerin Almanya'da kitap okuma kültürünün şekillenmesini beyaz perdeye yansıtmıştır. Filmde Liesel adlı bir kız çocuğunun hayatı üzerinden Nazi Almanya'sında Nazizm ideolojisi üzerinden şekillenen eğitim ve kitap okuma kültürü konu edilmiştir.

Uluslararası çalışmalar içerisinde okuma kültürünü konu alan çok sayıda akademik çalışma bulunmaktadır (Schlott, 1984; Verók, 1999; Misiūnas ve Pischel, 2002; Ifedili, 2009; Fabunmi ve Folorunso, 2010; Leu, 2010; Daniels ve Steres, 2011; Buchanan, 2012; Azmi, 2013). Bu çalışmalar içerisinde: Lyons (2008), on dokuzuncu yüzyıl Fransa'sında okuma kültürü ve yazma uygulamalarını; Howley (2018), Aulus Gellius ve Roma okuma kültürünü; Akindele (2012), okuma kültürü, ebeveyn katılımı ve çocukların gelişimini; Stranger-Johannessen (2014), Uganda'da kütüphane aracılığıyla okuma kültürünün teşvik edilmesini; Joubert vd. (2014), kırsal bir ortaokulda okuma kültürünün oluşturulmasını; Egong (2014), okuma kültürü ve akademik başarıyı; Ilogho (2015), Nijeryalı çocuklar arasında okuma kültürünü teşvik etmede resimli kitapların rolünü; Loh (2015), Singapur'da okulda okuma kültürünün inşa edilmesini; Olasehinde vd. (2015), okuma kültürünün teşvik edilmesini; Dick (2006), kitap tarihi, kütüphane tarihi ve Güney Afrika'nın okuma kültürünü; Kamalova ve Koletvinova (2016), öğrencilerin okuma ve okuma kültürünün geliştirilmesi sorununu; Loh

vd. (2017), okul kütüphanesi aracılığıyla okuma kültürünün oluşturulmasını; Wema (2018), Tanzanya'daki yüksek öğrenim kurumlarındaki öğrenciler arasında okuma kültürünü ve Heidtmann (2002), okuma kültüründeki değişiklikleri incelemiştir. Okuma kültürüne ilişkin farklı konular üzerinden geniş bir yelpazede akademik çalışmaların yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

Okuma kültürü gibi Nazizm ideolojisi üzerine de çok sayıda akademik çalışma gerçekleştirilmiştir (Kirchheimer, 1941; Dülffer, 1976; Mason, 1977; Taylor, 1981; Wagner, 1981; Farias, 1989; Paskow, 1991; Herf, 1993; Dunlop, 1996; Rockmore, 1997; Young, 1998; Herkommer, 2008; Geyer ve Fitzpatrick, 2009; Kuhl, 2002; Eley, 2013; Patel ve Reichardt, 2016; Zakić, 2017). Bu çalışmalarda da: Collingwood (1940), Hansen (1981), Nazizm ve Faşizm'i; Loomis ve Beegle (1946), Nazizm'in kırsal alanlarda yayılmasını; Sternhell (1973), Frosh (2015), antisemitizm ve Nazizm'i; Stein (1988), Nazizm'in köklerini; Fischer (1991), Harsch (1993), Hamilton (2003), Campbell (2004), Häberlen (2013), Falter (2014), Nazizm'in yükselişini; Berman (1992), Herman (2001), Yahudiler ve Nazizm'i; Weindling (1993), ulusal birleşme ve Nazizm arasında sağlık, ırk ve Alman siyasetini; Davidson (1997), Nazizm'in doğuşu ve yükselişini; Ian (1997), Stalinizm ve Nazizm'i; Geary (2002), Hitler ve Nazizm'i; Kirk (2002), Nazizm ve işçi sınıfını; Mühlberger (2003), Nazizm'in sosyal temellerini; Stone (2003), İngiltere'deki Nazizm'e tepkileri; Forti (2006), ırkçılık ve Nazizm'i; Stuart (2006), sosyalizm, milliyetçilik ve Nazizm'i; Neumann (2009), Nazizm'in yapısı ve pratiğini; Giles (2014), Nazizm ve öğrencileri incelemiştir.

Uluslararası alanda Nazi Almanya'sında sinemayı inceleyen de çeşitli akademik çalışmalar bulunmaktadır (Padover, 1939; Hull, 1993; Rentschler, 1996; Schulte-Sasse 1996; Petro, 1998; Witte, 1998; O'Brien, 2004; Rothberg, 2009; Ascheid; 2010; Hake, 2010; Shandley, 2010; Hochscherf ve Vande Winkel, 2016). Diğer yandan son yıllarda ulusal çalışmalar içerisinde kitapları (Erol, 2020) ve okuryazarlığı konu alan çeşitli akademik çalışmalar yapılmaktadır (Çakı vd., 2020; Gazi vd., 2020). Çalışmada ise NSDAP iktidarı döneminde Nazizm ideolojisi altında Almanya'da şekillenen kitap okuma kültürünün sinemaya yansımalarının ortaya konulmasına çalışılmıştır. Çalışma kapsamında "Nazizm ideolojisi, Alman halkının kitap okuma kültürü üzerinde ne gibi bir rol oynamıştır?" sorusunun yanıtlanması amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada Kitap Hırsız filmi göstergebilimsel açıdan incelenerek, filmdeki görsel, yazılı ve sözlü göstergeler üzerinden verilen mesajların ortaya konulmasına çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular, Nazi Almanya'sında okuma kültürüne ilişkin bilgi vermesi, Nazizm ideolojisinin kitaplar üzerindeki etkisini yansıtması ve Nazi Almanya'sındaki okuma kültürünün sinemadaki sunumuna ışık tutması bakımından önem taşımaktadır.

Nazizm İdeolojinde Eğitim

Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP), tarafından benimsenen Nazizm ideolojisi (Goodrick-Clarke, 1993, s. 7), antisemitik, antikapitalist, antikomünist ve etnik Alman milliyetçiliğini savunan bir dünya görüşüdür. Nazizm ideolojisi, NSDAP'nin Almanya'da iktidarda olduğu dönemde (1933-1945) Alman toplumsal, siyasal ve ekonomik hayatında etkili olmuştur. Nazizm ideolojisinde Komünizm ideolojisi ve Yahudiler tehdit olarak sunulmuştur. Diğer yandan Nazizm ideolojisinde devlet vurgusu ön planda olmuş ve bireyin

varlığının temelinde devletin olduğu ileri sürülmüştür (Macit, 2007, s. 75). Nazi propagandası ideolojinin öğretilerini kitlelere benimsetmeye çalışılmış, bu aşamada Nazizm ideolojisini yücelten söylemlere yer verilmiştir. Nazi Almanya'sında Nazizm ideolojisi, pek çok alanda olduğu gibi eğitim alanında da etkisini hissettirmiştir. Nazi Almanya'sında, öğrencilerin Nazizm ideolojisinin öğretilerini benimsemesi amaçlanmış, bu amaçla NSDAP bünyesinde, *Hitler Gençliği* (Hitlerjugend, HJ) adı verilen gençlik birimi oluşturulmuştur. HJ, NSDAP'nin paramiliter birimi olan SA'nın (Taarruz Bölüğü / Sturmabteilung) gençlik kolları olarak örgütlenmiştir. HJ üyeleri, SA'lar gibi kahverengi bir gömlek giymiş ve üstünde gamalı haç olan kol bandı takmıştır (McNab, 2015, s. 379-380).

Nazizm ideolojisi altında eğitim alan erkekler iyi bir vatansever ve asker olarak idealize edilmiştir. Bu aşamada Nazi propagandası Alman erkeklerin, NSDAP'nin bir diğer paramiliter birimi olan SS'e (Koruma Timi / Schutzstaffel) katılmasını teşvik etmiştir. İkinci Dünya Savaşı sırasında da Alman gençleri, askerlik eğitimine tabi tutulmuş ve Almanya'nın asker ihtiyacının artmaya başladığı dönemlerde pek çok Alman genci cephelerde savaşmaya gönderilmiştir. Diğer yandan, Nazizm ideolojisi altında verilen eğitimde spor faaliyetleriyle öğrencilerin güçlü ve sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi de amaçlanmıştır. Bu amaçla 27 Temmuz 1934 tarihinde Nazi Almanya'sında *Beden Eğitimi için Nasyonal Sosyalist Reich Birliği* (Nationalsozialistischer Reichsbund für Leibesübungen) kurulmuştur. Nazizm ideolojisinde ari ırk vurgusu yapılmakta ve Alman ırkının, ari ırk olduğu düşüncesi ön plana çıkarılmaktadır. Yahudiler, ari ırk için tehdit olarak değerlendirilmekte (Passmore, 2014, s. 146) ve Nazi propagandasında, Yahudilere karşı olumsuz söylemlere yer verilmektedir. 1933 ile 1945 arasında, genç Almanlar okullarda, (ders dışı) HJ'de ve radyo ve film aracılığıyla Yahudi karşıtı ideolojiye maruz kalmıştır (Voigtländer ve Voth, 2015, s. 7931).

Nazizm ideolojisi altında verilen eğitimde liderin yüceltilmesi ve lidere mutlak bağlılık ön planda tutulmaktadır. HJ'de *Führer* (Lider) olarak adlandırılan Nazi Almanya'sının devlet başkanı Adolf Hitler'e bağlılık vurgulanmakta ve Hitler'e yönelik kült liderlik propagandası gerçekleştirilmektedir. Bu aşamada Alman gençlerinin Hitler'in emirlerine itaat etmesi teşvik edilmiştir. Ayrıca Alman öğrencileri gibi Alman öğretmenlerin de Nazizm ideolojisini benimsemesine önem verilmiştir. Bu amaçla 21 Nisan 1929 tarihinde *Nasyonal Sosyalist Öğretmenler Ligi* (Nationalsozialistische Lehrerbund, NSLB) kurulmuştur. Diğer yandan NSLB tarafından *Yardım Et! (Hilf Mit!)* adında öğrencilere yönelik eğitim ve propaganda içerikli nasyonal sosyalist bir gazete yayınlanmıştır. Almanya'nın 1945 yılında kayıtsız şartsız teslim olmasından sonra (Hart, 2015, s. 945), Nazizm ideolojisi Almanya'da etkinliğini kaybetmiştir. Denazifikasyon (Nazilerden Arındırma) sürecinde de Naziler tarafından kurulan eğitim odaklı örgütler kapatılmıştır.

Nazi Almanya'sında Kitap Okuma Kültürünün Şekillenmesi

Naziler, Almanya'da iktidara geldikten sonra basın ve yayın üzerinde sıkı bir denetim kurmuştur. Bu aşamada Naziler, Almanya'da Nazi rejimine ve Nazizm ideolojisine karşı yayınları hedef almış ve bu tür yayınlara karşı yasakçı bir tutum içerisine girmiştir. Özellikle Naziler, ideolojilerine muhalif olan kitaplara karşı hareket geçmiş ve bu kitapların Alman halkı tarafından okunmamasına çalışmıştır. Nazi Almanya'sına yönelik eleştirileri, Marksizm,

Komünizm ve Bolşevizm literatürü, pasifist edebiyatı, ırk ilkelerine zarar verdiği düşünülen cinsellik ve cinsel eğitim üzerine yazıları içeren kitaplar Nazilerin hedefinde olmuştur. Bu aşamada Naziler tarafından pek çok yazar yasaklı hale getirilmiştir. Yasaklı yazarların resmi listesi de Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır. Bakanlık, mevcut kitapları yasaklayabilmekte ve bunlara el koyabilmekte, isterse yayın öncesi sansür uygulayabilmekte ve belirli yazar ve yayıncıların sınır dışı edilmesine karar verebilmektedir (Sturge, 2002, s. 154).

Nazi rejimi, kitaplar konusunda kararlılığını vurgulamak ve Alman halkının Nazizm ideolojisine karşı kitapları okumasını engellemek için kitap yakma etkinliği düzenlemiştir. Etkinlik, Alman Öğrenci Birliği'nin (Deutsche Studentenschaft, DSt) katılımıyla gerçekleşmiş ve pek çok kitap etkinlik kapsamında hedef alınmıştır. *Alman olmayan ruha karşı eylem (Aktion wider den undeutschen Geist)* olarak gerçekleşen kitap yakma etkinliğinde Yahudi, komünist, sosyalist ve anarşist yazarların eserleri yakılmıştır. Kütüphaneci Wolfgang Herrmann'ın *Kara Listeler'i (Schwarze Listen)* yakılacak eserlerin seçilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Birçok şehirde kitaplar yakılmış (Pohlmann, 2012, s. 193) diğer yandan Nazilerin kitap yakma etkinliği, Alman halkı nezdinde güç gösterisi haline gelmiş ve etkinlikle birlikte rejimin karşı olduğu kitapların okunmasının engellenmesinde Nazilerin ne kadar kararlı olduğu ortaya konulmuştur. Pek çok yazar ve bilim insanının çalışması yasaklanmış, eserlerinin kütüphanelerde, okullarda ya da üniversitelerin müfredatlarında bulunması engellenmiştir. Nazilerin kitaplar üzerinde kurduğu denetim sonucunda Alman halkı yalnızca rejimin kendilerine izin verdiği kitapları okuma imkânı bulmuştur. Bu aşamada Hitler'in *Kavgam (Mein Kampf)* kitabı ve Nazizm ideolojisini yücelten yayınlar ön plana çıkmıştır.

Naziler, kitaplara olduğu gibi kütüphanelere de müdahale etmiştir. 1933 ile 1939 arasındaki altı yılda, Nazi rejimi, Alman halk kütüphanelerini dönüştürmeye çalışmış, bu amaçla önce sıkı bir sansür uygulamış ve şüpheli görüşlere sahip personeli politik olarak güvenilir kişilerle değiştirmiş, ardından beş yüz veya daha fazla nüfusa sahip her köye bir halk kütüphanesi getirmek için inşaat programı başlatmıştır. Rejim, kütüphane raflarını propagandayla doldurmuş ve kütüphane kullanımını artırmaya yönelik programları teşvik etmiştir. Politikayı uygulamak için ayrıntılı bir idari yapı oluşturulmuş, eski fikirler ve değerler yenileriyle değiştirilmiştir. Tabii ki en önemlisi, kütüphanenin artık bir Nazi halk kütüphanesi haline geldiği ilkesi olmuştur (Stieg, 1992, s. 23).

Dil, Kültür ve Sanat İlişkisi

Ülke yönetiminde bulunan kimi egemen güçler kendi ideolojik söylemlerini kitlelere benimsetmek için kitle iletişim araçlarını propaganda amacıyla etkin bir şekilde kullanabilmektedir. Egemen güçlerin topluma dayatmak istedikleri düşüncelerin medyada kullanılan dil üzerinden kitlelere aktarılması ve benimsetilmesi amaçlanabilmektedir. Bu aşamada iktidar, kültür ve sanat faaliyetlerinden yararlanabilmekte ve kitlelerin okudukları kitaplardan izledikleri filmlere kadar pek çok alanda ideolojik söylemlerini kitlelere empoze etmeye çalışabilmektedir. Böylece çeşitli kültürel ve sanatsal faaliyetler üzerinden egemen güçler, kitlelere neyin doğru neyin yanlış, kimin dost kimin düşman olduğuna yönelik algı oluşturmayı hedefleyebilmektedir. Egemen güçler, kendi düşüncelerinin toplumda hakim olabilmesini sağlamak için farklı düşüncelere sahip yayınlara yönelik sansür

uygulayabilmektedir. Özellikle egemen güçler kendi düşüncelerine karşı olan yayınların kitlelerle buluşmasını önlemeye yönelik sıkı politikalara girişebilmektedir. Fransız dilbilimci Roland Barthes, gösteriler, sporlar, haberler ve oyunlar gibi çeşitli ortamlarda iktidarın varlığının görüldüğünü belirtmektedir (Barthes, 2015, 2. 45). Bu süreçte kültür ve sanat faaliyetleri içerisinde egemen güçlerin kullandığı dil ortaya çıkabilmekte ve günlük hayatın çeşitli anlarında insanlar egemen güçlerin diline doğrudan maruz kalabilmektedir.

Yöntem

Çalışmada *Kitap Hırsızı* filmi, nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilim yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışma kapsamında Nazi Almanya'sındaki eğitimi ve kitapları konu alan film içerisindeki dokuz kısım, ABD'li dilbilimci Charles Sanders Peirce'in (1839-1914) göstergebilim anlayışı ve İngiliz dilbilimci Geoffrey Leech'in (1936-2014) anlamlandırmanın yedi türü ışığında analiz edilmiştir. Çalışmada Peirce'in göstergebilim kavramları üzerinden filmdeki göstergelerin açıklanmasına, Leech'in anlamlandırma türleri üzerinden de film üzerinden verilen mesajların ortaya konulmasına çalışılmıştır. Göstergebilim, çalışmanın konusunu değil yalnızca yöntemini oluşturduğu için her iki dilbilimcinin de göstergebilim anlayışları çalışmada kapsamlı olarak ele alınmamıştır. Bu aşamada çalışmada filmde yer alan görsel, sözlü ve yazılı göstergelerin analizinde kullanılan kavramlar konusunda genel bilgi verilmiştir.

Peirce'in göstergebilim analizinde görüntüsel gösterge, belirtisel gösterge ve simge olmak üzere üç kavram ön plana çıkmaktadır. *Görüntüsel gösterge*, göstergelerin insanlar tarafından doğrudan algılanan anlamlarını ifade etmektedir. Belirtisel gösterge ise bir kavram veya durumun oluş nedeninin başka bir kavram veya durum ile ilişkilendirilmesini açıklamaktadır (Fiske, 2017, s. 133). Belirtisel göstergede bir olayın nedeni başka bir olayla ilişkilendirilmektedir. *Simge* de aralarında benzerlik bulunmayan iki kavramdan birinin diğerini temsil etmesini ifade etmektedir. Bu aşamada simge olarak kullanılan göstergenin bir kavram veya bir durumu temsil etmesi insanlar arasındaki uzlaşma sonucunda mümkün olmaktadır.

Leech'in de göstergebilim analizinde anlamlandırmanın yedi türü ön plana çıkmaktadır. Bunlar sırasıyla *kavramsal*, *yan anlamsal*, *toplumsal*, *duygusal*, *yansıtıcı*, *eşdizimsel* ve *konusal* anlamı ifade etmektedir. *Kavramsal anlam*, bir kavramın insanların ilk akla gelen anlamını ifade etmektedir. Örneğin bir gülün çiçek olarak aktarılması onun kavramsal anlamını vurgulamaktadır. Bu anlamın dilbilim iletişiminde merkezi faktör olduğu varsayılmıştır (Umagandhi ve Vinothini, 2017, s. 71). *Yan anlamsal anlam* ise kavramın kültürden kültüre şekillenen ikinci anlamını açıklamaktadır. Örneğin bir gül, kültür içerisinde oluşturulan anlamıyla yan anlamsal açıdan sevgiyi ifade edebilmektedir. *Toplumsal anlam*, mesajın hangi bağlamda kullanıldığını ifade etmektedir. *Duygusal anlamda* da iletişim sürecinde kaynağın duygularına odaklanılmaktadır. Bu anlam türünde konuşmacının ya da yazarın hisleri ortaya konulmaktadır. Bu aşamada kaynağın mesajı hangi tavır içerisinde oluşturduğu ön planda olmaktadır. *Yansıtıcı anlam*, farklı anlamlara sahip bir kavramın anlamlarından birinin ön plana çıkmasını ifade etmektedir. *Eşdizimsel anlam*, bir kavramın başka kavramlarla bir araya getirilmesi sonucu oluşan anlamlarını içermektedir. Bu aşamada

bir göstergenin anlamı, kullanıldığı diğer gösterge veya göstergelerle farklı boyutlara taşınabilmektedir. *Konusal anlam*, bir konuşmacının veya yazarın mesajı sıralama, odak ve vurgu açısından düzenleme biçimini ifade etmektedir. Konusal anlama cümlelerin etken, edilgen kullanımı örnek verilebilmektedir. Cümlenin etken ve edilgen olarak kullanılmasının aynı anlamı ifade ettiği, buna karşılık iletişimsel değerlerinin farklı olabileceği belirtilmektedir (Leech, 1985, s. 20).

Jacques Derrida'nın yapısökümü, Claude Lévi-Strauss'un somutlama mantığı, Algirdas Julien Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi, Vladimir Propp'un biçimbilimsel yaklaşımı veya Roland Barthes'ın mit olgusu gibi çeşitli göstergebilim anlayışları bulunmaktadır. Çalışmada Peirce ve Leech'in göstergebilim modellerinin kullanılmasının temel nedeni filmde yer alan göstergelerin her iki model üzerinden kapsamlı ve anlaşılır bir şekilde ortaya konulacağı düşüncesidir. Bu aşamada filmde örneğin ikili karşıtlıklara sık yer verilmediği için Lévi-Strauss'un somutlama mantığından, mit olgusuna geniş yer verilmediği için de Barthes'ın mit olgusundan yararlanılmamıştır.

Çalışma kapsamında oluşturulan tablolar aracılığıyla ilk olarak filmin kısımları, Peirce'in göstergebilim kavramları, ardından da Leech'in anlamlandırma türleri üzerinden incelenmiştir. Elde edilen bulgular da filmin kurgusu özelinde Nazi Almanya'sındaki kitap okuma kültürü boyutunda analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bu kısmında, *Kitap Hırsızı* filminin özetine yer verilmiş, ardından da göstergebilimsel analizi gerçekleştirilmiştir.

“Kitap Hırsızı” Filminin Özeti

Film, 1938 yılında Nazi Almanya'sındaki bir şehirde Meminger adlı küçük bir kızın yaşamını konu almaktadır. Filmin başlarında Meminger, koruyucu bir aileye teslim edilmektedir. Meminger'in koruyucu ailesi Hans Hubermann ve Rosa Hubermann'dır. Meminger, komşusu Rudy Steiner ile de arkadaş olmuştur. Liesel'in kitap okumayı çok sevmesi film boyunca ön plana çıkarılmaktadır. Filmde şehirdeki Nazi rejiminin egemenliğine vurgu yapılmakta ve şehirdekilerin Nazi rejimi tarafından “tehdit” olarak sunulan kitapları yaktığı bir etkinliğe yer verilmektedir. Etkinlikte Liesel kitap yakmaya zorlanmaktadır. Etkinlik bittikten sonra Liesel, yanık kitaplar içerisinden bir kitabı gizlice almaktadır. Liesel'in kitabı almasını belediye başkanının eşi Ilsa Hermann görmektedir. Hermann, Liesel'i evindeki kütüphanesine çağırmakta ve onun kütüphaneden kitap alıp okumasına izin vermektedir. İlerleyen süreçte belediye başkanı, Liesel'in kütüphaneye geldiğini görmektedir. Bunun üzerine Liesel de kütüphaneye gizlice girmekte ve kitap alıp okumaktadır. Bu arada Liesel'in koruyucu ailesi de Yahudi Max Vandenburg'u evlerinin bodrumunda saklamaktadır. Liesel, Vandenburg'la arkadaş olmaktadır.

Resim 1. "Kitap Hırsızı" Filminin Afişi (Kaynak: IMDB, 2021)

Kitap Okuma Kültürü Bağlamında "Kitap Hırsızı" Filminin Göstergibilimsel Analizi

Çalışmada Kitap Hırsızı filmi, her biri üçer sekansa ayrılan dokuz kısım üzerinden göstergibilimsel açıdan analiz edilmiştir.

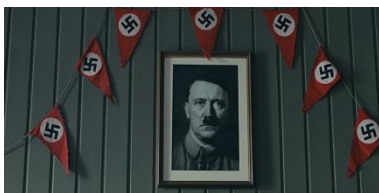
Birinci Kısım

Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında filmin birinci kısmında Liesel'in eğitim aldığı okula yer verildiği görülmektedir. Bu kısımda Liesel'in koruyucu ailesinin yanına yerleştikten sonra şehirdeki okulda eğitime başladığı aktarılmaktadır. Liesel'in eğitime başladığı sınıfta Hitler'in resmine ve Nazi Almanyası'nın bayraklarına (Resim 2) ve *Alman Irklarının Resimleri 1* (Bilder deutscher Rassen 1) adlı bir postere (Resim 2) yer verilmektedir. Okulun girişinde de Nazi Almanyası'nın ve *Hitler Gençliği*'nin (Hitlerjugend, HJ) bayrakları (Resim 3) bulunmaktadır. Belirtisel Gösterge boyutunda incelendiğinde okulda NSDAP'nin simgelerinin bulunması, Nazilerin Alman eğitimine etkisi olduğunu yansıtmaktadır. Hitler'in fotoğrafı, Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir. Diğer yandan Hitler'in Alman okulundaki kült liderliğine de vurgu yapılmaktadır.

Tablo 1

Birinci Kısımın Peirce'in Göstergibilim Anlayışı Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Liesel'in eğitim aldığı okul
Belirtisel Gösterge	Okulda NSDAP'nin simgelerinin bulunması, Nazilerin Alman eğitimine etkisi olduğunu ifade etmektedir
Simge	Hitler'in fotoğrafı Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir

Resim 2. Birinci Sekans

Resim 3. İkinci Sekans

Resim 4. Üçüncü Sekans

Kavramsal anlam açısından Alman öğrencilerin eğitim alması yansıtılmaktadır. Okuldaki Hitler resmi, HJ'nin bayrakları ve özellikle *Alman Irklarının Resimleri 1* adlı poster üzerinden yan anlamsal anlam boyutunda Alman okullarında Nazizm ideolojisinin etkisi aktarılmaktadır. Toplumsal anlam açısından NSDAP iktidarında eğitim ortaya konulmaktadır. Filmin ilk kısmındaki görsel ve yazılı göstergeler üzerinden Alman eğitim sisteminde doğrudan NSDAP'nin etkili olduğuna ve Nazizm ideolojisinin ırksal fikirlerinin ön plana çıkarıldığına yönelik algı meydana gelmektedir. Duygusal anlam boyutunda egemenlik ön plana çıkarılmaktadır. Filmde Alman halkının Nazizm ideolojisini benimsediği (veya benimsetilmeye zorlandığı) ve Nazizm ideolojisinin Alman eğitime egemen olduğu düşüncesi ortaya çıkarılmaktadır. Yansıtıcı anlam açısından Nazizm, otorite mesajı vermektedir. Nazizm'in Alman halkı üzerinde kurduğu otoriteye vurgu yapılmaktadır. Eşdizimsel anlam boyutunda Liesel'in Nazizm ideolojisi etkisinde eğitim alması yansıtılmaktadır. Bu açıdan Liesel'in eğitim sürecinin Nazizm ideolojisi altında şekillendiğine vurgu yapılmaktadır. Genel itibarıyla konusal anlam açısından Nazizm ve eğitim vurgulanmaktadır. Alman eğitimi ve Nazizm arasında güçlü bir bağ kurulmaktadır.

Tablo 2

Birinci Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Alman öğrencilerin eğitim alması	Alman okullarında Nazizm ideolojisinin etkisi	NSDAP iktidarında eğitim	Egemenlik	Nazizm'in otorite mesajı vermesi	Liesel'in Nazizm ideolojisi etkisinde eğitim alması	Nazizm ve eğitim

İkinci Kısım

Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde filmin ikinci kısmında Liesel'in okuluna ve yaşadığı şehre yer verildiği görülmektedir. Liesel'in giydiği üniformadan Liesel'in HJ'de yer aldığı anlaşılmaktadır (Resim 5). Bu arada Liesel evde boş zamanlarında kitap okumaktadır (Resim 6). Hitler'in doğum günü olduğu içinde de bulunduğu sokaktaki evlere Nazi Almanya'sının bayrakları asılmaktadır (Resim 7). Belirtisel gösterge üzerinden ele alındığında şehirde NSDAP'nin simgelerinin bulunması, Nazilerin Almanların sosyal hayatı üzerinde etkisi olduğunu yansıtmaktadır. Gamalı haçlı bayraklar, Nazi rejimini ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir. Filmde Liesel'in hayatının doğrudan Nazizm ideolojisinin etkisi altında olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Tablo 3

İkinci Kısımın Peirce'in Göstergibilim Anlayışı Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Liesel'in okulu ve yaşadığı şehir
Belirtisel Gösterge	Şehirde NSDAP'nin simgelerinin bulunması, Nazilerin Almanların sosyal hayatı üzerinde etkisi olduğunu ifade etmektedir
Simge	Gamalı haçlı bayraklar, Nazi rejimini ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir

Resim 5. Dördüncü Sekans

Resim 6. Beşinci Sekans

Resim 7. Altıncı Sekans

Kavramsal anlam boyutunda Almanların sosyal hayatı yansıtılmaktadır. HJ üniformaları ve bayraklarından ve Hitler'in doğum günü için asılan Nazi Almanya'sının bayraklarından yan anlamsal anlam açısından Alman sosyal hayatında Nazi rejiminin etkisi aktarılmaktadır. Toplumsal anlam boyutunda NSDAP iktidarında yaşam ortaya konulmaktadır. Partinin, Alman halkının toplumsal hayatı üzerindeki etkisine vurgu yapılmakta, bu açıdan duygusal anlam açısından egemenlik ön plana çıkarılmaktadır. Yansıtıcı anlam boyutunda Nazizm, otorite mesajı vermektedir. NSDAP'nin liderliğinde Nazizm ideolojisinin Alman eğitiminde olduğu gibi Alman toplumsal hayatında da egemen olduğu düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Eşdizimsel anlam açısından Liesel'in Nazi rejimi altında yaşaması yansıtılmaktadır. Liesel'in eğitim hayatında olduğu gibi toplumsal hayatında da Nazizm ideolojisine maruz kaldığı mesajı verilmektedir. Konusal anlam boyutunda Nazizm ve sosyal hayat vurgulanmaktadır. Nazi Almanya'sında sosyal hayatın Nazizm ideolojisi ekseninde şekillendiğine yönelik algı oluşturulmaktadır.

Tablo 4

İkinci Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Almanların sosyal hayatı	Alman sosyal hayatında Nazi rejiminin etkisi	NSDAP iktidarında yaşam	Egemenlik	Nazizm'in otorite mesajı vermesi	Liesel'in Nazi rejimi altında yaşaması	Nazizm ve sosyal hayat

Üçüncü Kısım

Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında filmin üçüncü kısmında kitapların yakıldığı meydana yer verildiği görülmektedir. İnsanlar, Nazi rejimi tarafından tehdit olarak sunulan kitapları yakmak için toplanmaktadır (Resim 8). Bu sırada belediye başkanı konuşma yapmaktadır (Resim 9). İlerleyen süreçte kitaplar ateşe verilmektedir (Resim 10). Belirtisel gösterge boyutunda incelendiğinde meydana NSDAP'nin simgelerinin bulunmasıyla kitapların yakılmasından Nazilerin sorumlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Gamalı haçlı bayraklar, Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir. İnsanların meydana kitap yakmasının temelinde Nazizm ideolojisi olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Tablo 5*Üçüncü Kısımın Peirce'in Göstergibilim Anlayışı Üzerinden Analizi*

Görüntüsel Gösterge	Kitapların yakıldığı meydan
Belirtisel Gösterge	Meydanda NSDAP'nin simgelerinin bulunması, kitapların yakılmasından Nazilerin sorumlu olduğunu ifade etmektedir
Simge	Gamalı haçlı bayraklar, Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir

Resim 8. Yedinci Sekans

Resim 9. Sekizinci Sekans

Resim 10. Dokuzuncu Sekans

Kavramsal anlam açısından Almanya'da kitap yakma etkinliği yansıtılmaktadır. Yan anlamsal anlam boyutunda Nazizm ve Nazi rejimi etkisindeki Alman halkı aktarılmaktadır. Filmde yer alan bayraklardan ve üniformalı kişilerden kitap yakma eyleminin Naziler tarafından düzenlendiği mesajı ortaya çıkmaktadır. Bu aşamada toplumsal anlam açısından NSDAP iktidarında inşa edilen düzen ortaya konulmaktadır. Nazi rejimi tarafından tehdit olarak nitelendirilen kitapların yakılması üzerinden duygusal anlam boyutunda öfke ön plana çıkarılmaktadır. Nazilerin, rejimine ve ideolojisine muhalif olan kitaplara yönelik öfke içerisinde olduğu aktarılmaktadır. Yansıtıcı anlam açısından kitapların yakılması, otorite mesajı vermektedir. Bu açıdan Nazilerin Alman halkı üzerinde kurduğu otoriteye vurgu yapılmaktadır. Eşdizimsel anlam boyutunda Liesel'in kitaplar konusunda Nazi propagandasına maruz kalması yansıtılmaktadır. Bu açıdan Liesel'in kitaplara yönelik düşüncesinin şekillenmesinde Nazi propagandasına maruz kaldığı aktarılmaktadır. Filmin bu kısmında kitapların yakılması üzerinden konusal anlam açısından Nazizm ve kitaplar vurgulanmaktadır. Bu şekilde Nazizm ideolojisinin Almanya'da hangi kitapların okunup, hangi kitapların okunmayacağı konusunda belirleyici olduğu mesajı verilmektedir.

Tablo 6*Üçüncü Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi*

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Almanya'da kitap yakma etkinliği	Nazizm ve Nazi rejimi etkisindeki Alman halkı	NSDAP iktidarında inşa edilen düzen	Öfke	Kitapların yakılmasının otorite mesajı vermesi	Liesel'in kitaplar konusunda Nazi propagandasına maruz kalması	Nazizm ve kitaplar

Dördüncü Kısım

Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde filmin dördüncü kısmında da kitapların yakıldığı meydana yer verildiği görülmektedir. Meydana toplanan halk, kitaplar yanarken *Das Lied der Deutschen*'ı söylemektedir (Resim 11). Diğer yandan Liesel'in de kitap yakması istenmekte (Resim 12) ve Liesel de bir kitabı ateşe atmaktadır (Resim 13). Belirtisel gösterge

üzerinden ele alındığında Nazi Selamı ve Nazi Almanya'sının milli marşı Das Lied der Deutschen'in söylenmesi, kitap yakma eyleminin ulusal bir görevmiş gibi algılanmasına yol açmaktadır. Nazi selamı, Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir. Tüm bu süreçte Nazi rejimine muhalif kitapların yakılması, insanların Nazi Almanya'sına bağlılıklarının bir göstergesi olarak sunulmaktadır.

Tablo 7

Dördüncü Kısımın Peirce'in Göstergibilim Anlayışı Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Kitapların yakıldığı meydan
Belirtisel Gösterge	Nazi Selamı ve Das Lied der Deutschen'in söylenmesi, kitap yakma eyleminin ulusal bir görev olarak sunulmasına yol açmaktadır
Simge	Nazi selamı, Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisini simgelemektedir

Resim 11. Onuncu Sekans

Resim 12. On Birinci Sekans

Resim 13. On İkinci Sekans

Kavramsal anlam boyutunda Almanya'da kitap yakma etkinliği yansıtılmaktadır. Yan anlamsal anlam açısından Nazi rejiminin Alman halkı üzerinde kurduğu kontrol aktarılmaktadır. Nazi selamı verilmesi ve aynı zamanda dönemin Alman milli marşının söylemesi, kitap yakma etkinliğinin Nazilerce düzenlendiği mesajını vermektedir. Toplumsal anlam boyutunda NSDAP iktidarında otorite ortaya konulmaktadır. NSDAP'nin Alman halkı üzerinde kurduğu otorite aracılığıyla da duygusal anlam açısından egemenlik ön plana çıkarılmaktadır. NSDAP'nin Alman sosyal hayatına egemen olduğu ve insanların okudukları kitaplar üzerinde bile etki oluşturabildiği algısı meydana getirilmektedir. Yansıtıcı anlam boyutunda kitapların yakılması, baskı mesajı vermektedir. Nitekim eşdizimsel anlam açısından Liesel'in kitap yakmaya zorlanması yansıtılmaktadır. Liesel'in kitap yakmaya zorlanması, Nazi rejiminin insanlar üzerinde baskı oluşturduğuna yönelik algının meydana gelmesine yol açmaktadır. Kitap yakma etkinliği üzerinden de konusal anlam boyutunda Nazizm ve kitaplar vurgulanmaktadır.

Tablo 8

Dördüncü Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Almanya'da kitap yakma etkinliği	Nazi rejiminin Alman halkı üzerinde kurduğu kontrol	NSDAP iktidarında otorite	Egemenlik	Kitapların yakılmasının baskı mesajı vermesi	Liesel'in kitap yakmaya zorlanması	Nazizm ve kitaplar

Beşinci Kısım

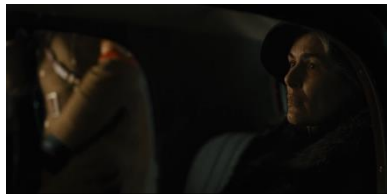
Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında filmin beşinci kısmında yine kitapların yakıldığı meydana yer verildiği görülmektedir. Kitap yakma etkinliği sona erdikten sonra Liesel meydana gelmekte ve yanmakta olan kitap yığından bir kitabı almaktadır (Resim 14). Liesel'in kitabı aldığını belediye başkanının eşi Ilsa Hermann görmektedir (Resim 15). Bu sırada Liesel'in koruyucu babası Liesel'i almaya gelmektedir (Resim 16). Belirtisel gösterge boyutunda incelendiğinde Liesel'in kitabı alması, Nazi rejiminin kitaplar konusundaki fikrine katılmadığı algısını meydana getirmektedir. Yanmış kitaplar, muhalefeti simgelemekte ve Nazilerce tehdit olarak yansıtılmaktadır.

Tablo 9*Beşinci Kısımın Peirce'in Göstergebilim Anlayışı Üzerinden Analizi*

Görüntüsel Gösterge	Kitapların yakıldığı meydan
Belirtisel Gösterge	Liesel'in kitabı alması, Nazi rejiminin kitaplar konusundaki fikrine katılmadığını ifade etmektedir
Simge	Yanmış kitaplar, muhalefeti simgelemektedir

Resim 14. On Üçüncü Sekans

Resim 15. On Dördüncü Sekans

Resim 16. On Beşinci Sekans

Kavramsal anlam açısından Almanya'da kitap yakma etkinliği sonrası yansıtılmaktadır. Liesel'in yanmakta olan kitaplar içerisinde bir kitabı almasıyla yan anlamsal anlam boyutunda Nazi rejimi tarafından oluşturulan düzene karşıtlık aktarılmaktadır. Toplumsal anlam açısından NSDAP iktidarında otorite ortaya konulmaktadır. Buna karşılık Liesel'in hareketi üzerinden duygusal anlam boyutunda karşıtlık ön plana çıkarılmaktadır. Yansıtıcı anlam açısından kitabın alınması, sorgulama mesajı vermektedir. Liesel'in kitabı alması Nazi rejimini ve Nazizm ideolojisini sorguladığı düşüncesinin oluşmasına neden olmaktadır. Eşdizimsel anlam boyutunda Liesel'in Nazi rejiminin kitap politikasına karşı hareket etmesi yansıtılmaktadır. Kitap yakma etkinliği üzerinde de yine konusal anlam açısından Nazizm ve kitaplar vurgulanmaktadır.

Tablo 10*Beşinci Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi*

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Almanya'da kitap yakma etkinliği sonrası	Nazi rejimi tarafından oluşturulan düzene karşıtlık	NSDAP iktidarında otorite	Karşıtlık	Kitabın alınmasının sorgulama mesajı vermesi	Liesel'in Nazi rejiminin kitap politikasına karşı hareket etmesi	Nazizm ve kitaplar

Altıncı Kısım

Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde filmin altıncı kısmında Liesel'in koruyucu ailesinin ve belediye başkanının evlerine yer verildiği görülmektedir. Liesel, evde kitap okumayı sürdürmektedir (Resim 17). Bu sırada Liesel'in evlerinde Nazilerden saklanan bir Yahudi bulunmaktadır (Resim 18). Yanan kitaplar içerisinde Liesel'in kitap aldığını gören Hermann, Liesel'i evde bulunan kütüphaneye davet etmektedir (Resim 19). Belirtisel gösterge üzerinden ele alındığında Liesel'in kitap okuması, Liesel'in kitap okuma ilgisini yansıtmaktadır. Bu aşamada kitaplar da öğrenmeyi simgelemektedir.

Tablo 11

Altıncı Kısımın Peirce'in Göstergebilim Anlayışı Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Liesel'in koruyucu ailesinin ve belediye başkanının evleri
Belirtisel Gösterge	Liesel'in kitap okuması, Liesel'in kitap okuma ilgisini yansıtmaktadır
Simge	Kitaplar, öğrenmeyi simgelemektedir

Resim 17. On Altıncı Sekans

Resim 18. On Yedinci Sekans

Resim 19. On Sekizinci Sekans

Kavramsal anlam boyutunda Liesel'in çevresindeki insanlarla geçirdiği zaman yansıtılmaktadır. Bu aşamada Liesel'in kitaplara ilgisiyle yan anlamsal anlam açısından kitap okuma sevgisi aktarılmaktadır. Toplumsal anlam boyutunda NSDAP iktidarında yaşam ortaya konulmaktadır. Liesel'in kitaplara sevgisi vurgulanmakta, bu açıdan duygusal anlam açısından sevgi ön plana çıkarılmaktadır. Yansıtıcı anlam boyutunda da Liesel'in kitap okuması, kitap okuma sevgisini aktarmaktadır. Eşdizimsel anlam açısından Liesel'in kitap okumayı hayatının bir parçası haline getirmesi yansıtılmaktadır. Bu aşamada da konusal anlam boyutunda kitap okuma vurgulanmaktadır.

Tablo 12

Altıncı Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Liesel'in çevresindeki insanlarla geçirdiği zaman	Kitap okuma sevgisi	NSDAP iktidarında yaşam	Sevgi	Liesel'in kitap okumasının kitap okuma sevgisini aktarması	Liesel'in kitap okumayı hayatının bir parçası haline getirmesi	Kitap okuma

Yedinci Kısım

Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında filmin yedinci kısmında Liesel'in koruyucu ailesinin evine yer verildiği görülmektedir. Liesel'in evinde saklanan Yahudi Max Vandenburg, Kavgam kitabının sayfalarını ve kitapta bulunan Hitler'in fotoğrafını beyaza boyamaktadır (Resim 20). Daha sonra sayfaları boyanan kitabı Liesel'e hediye etmektedir (Resim 21). Sayfaları Liesel'in doldurmasını istemektedir. Liesel de Vandenburg'a kitap okumaktadır (Resim 22). Belirtisel gösterge boyutunda incelendiğinde Kavgam kitabının boyanması, Nazi rejiminin öğretilerine karşı çıkılmasını ifade etmektedir. Kitabın boş sayfalarının Liesel tarafından doldurulmasıyla kitapla yaşam arasında bir ilişki meydana gelmektedir. Bu açıdan kitap, yaşamı simgelemektedir.

Tablo 13*Yedinci Kısımın Peirce'in Göstergebilim Anlayışı Üzerinden Analizi*

Görüntüsel Gösterge	Liesel'in koruyucu ailesinin evi
Belirtisel Gösterge	Kavgam kitabının boyanması, Nazi rejiminin öğretilerine karşı çıkılmasını ifade etmektedir
Simge	Kitap, yaşamı simgelemektedir

Resim 20. On Dokuzuncu Sekans *Resim 21. Yirminci Sekans* *Resim 22. Yirmi Birinci Sekans*

Kavramsal anlam açısından Liesel ve Vandenburg yansıtılmaktadır. Liesel'e kitap hediye edilmesi ve Liesel'in kitap okuması üzerinden yan anlamsal anlam boyutunda kitap okuma sevgisi aktarılmaktadır. Toplumsal anlam açısından NSDAP iktidarında yaşam ortaya konulmaktadır. Liesel'in kitaplara olan ilgisinden dolayı duygusal anlam boyutunda sevgi ön plana çıkarılmaktadır. Yansıtıcı anlam boyutunda da Liesel'in kitap okuması, kitap okuma sevgisini aktarmaktadır. Eşdizimsel anlam boyutunda Liesel'in kitap okuma isteği yansıtılmaktadır. Konusal anlam açısından da kitap okuma vurgulanmaktadır.

Tablo 14*Yedinci Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi*

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Liesel ve Vandenburg	Kitap okuma sevgisi	NSDAP iktidarında yaşam	Sevgi	Liesel'in kitap okumasının kitap okuma sevgisini aktarması	Liesel'in kitap okuma isteği	Kitap okuma

Sekizinci Kısım

Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde filmin sekizinci kısmında belediye başkanının evine yer verildiği görülmektedir. Liesel, belediye başkanının evine gizlice girerek, evdeki kütüphaneden izinsiz kitap almaktadır (Resim 23). İlerleyen süreçte Liesel tekrar izinsiz kitap almakta (Resim 24) ve bu sırada arkadaşı Rudy'ye yakalanmaktadır (Resim 25). Belirtisel gösterge üzerinden ele alındığında Liesel'in kitapları izinsiz almasıyla, Liesel'in kitap okuma isteğinin önlenememesi ifade edilmektedir. Bu aşamada kitaplar, bağımlılığı simgelemektedir.

Tablo 15

Sekizinci Kısımın Peirce'in Göstergibilim Anlayışı Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Belediye başkanının evi
Belirtisel Gösterge	Liesel'in kitapları izinsiz almasıyla, Liesel'in kitap okuma isteğinin önlenememesi ifade edilmektedir
Simge	Kitaplar, bağımlılığı simgelemektedir

Resim 23. Yirmi İkinci Sekans

Resim 24. Yirmi Üçüncü Sekans

Resim 25. Yirmi Dördüncü Sekans

Kavramsal anlam boyutunda Liesel'in gizlice kitap alması yansıtılmaktadır. Liesel'in gizlice kitap alması üzerinden yan anlamsal anlam açısından kitap okuma isteği aktarılmaktadır. Toplumsal anlam boyutunda da yine NSDAP iktidarında yaşam ortaya konulmaktadır. Liesel'in izinsiz olarak kitap almasından dolayı duygusal anlam açısından korku ön plana çıkarılmaktadır. Yansıtıcı anlam boyutunda kitabın alınması, kitap okuma isteğini aktarmaktadır. Eşdizimsel anlam açısından Liesel'in kitap okuma çabası yansıtılmaktadır. Konusal anlam boyutunda da kitap okuma vurgulanmaktadır.

Tablo 16

Sekizinci Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Liesel'in gizlice kitap alması	Kitap okuma isteği	NSDAP iktidarında yaşam	Korku	Kitabın alınmasının kitap okuma isteğini aktarması	Liesel'in kitap okuma çabası	Kitap okuma

Dokuzuncu Kısım

Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında filmin dokuzuncu ve çalışma kapsamında incelenen son kısmında Liesel'in koruyucu ailesinin bulunduğu sokağa yer verildiği görülmektedir. Liesel'in kaldığı ev bir hava bombardımanına hedef olmuş ve Liesel, hava bombardımanı sırasında koruyucu ailesini kaybetmiştir (Resim 26). Bu sırada Liesel yıkıntılar arasında kitabını bulmuştur (Resim 27). Liesel'in yanına Hermann gelmiş ve ona sarılmıştır (Resim 28). Belirtisel gösterge boyutunda incelendiğinde Liesel'in yıkıntılar içerisinde kitabı alması, Liesel'in geçmişini korumaya çalıştığını ifade etmektedir. Bu aşamada kitap, geçmişini simgelemektedir.

Tablo 17*Dokuzuncu Kısımın Peirce'in Göstergibilim Anlayışı Üzerinden Analizi*

Görüntüsel Gösterge	Liesel'in koruyucu ailesinin bulunduğu sokak
Belirtisel Gösterge	Liesel'in yıkıntılar içerisinde kitabı alması, Liesel'in geçmişini korumaya çalıştığını ifade etmektedir
Simge	Kitap, geçmişini simgelemektedir

Resim 26. Yirmi Beşinci Sekans

Resim 27. Yirmi Altıncı Sekans

Resim 28. Yirmi Yedinci Sekans

Kavramsal anlam açısından Liesel'in bulunduğu sokağın hava bombardımanından sonraki hali yansıtılmaktadır. Liesel'in yıkıntılar içerisinde kitabı almasıyla yan anlamsal anlam boyutunda geçmişe dair kitabın kalması aktarılmaktadır. Toplumsal anlam açısından İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'ya yönelik hava bombardımanı ortaya konulmaktadır. Hava bombardımanı sonucunda insanların hayatlarını kaybetmesiyle duygusal anlam boyutunda hüznün ön plana çıkarılmaktadır. Yansıtıcı anlam açısından da kitabın tutulması, kitap sevgisini aktarmaktadır. Eşdizimsel anlam boyutunda Liesel'in zor anlarında bile kitabını bırakmaması yansıtılmaktadır. Geçmişe dair kitabın kalmasıyla konusal anlam açısından geçmiş ve kitap vurgulanmaktadır.

Tablo 18*Dokuzuncu Kısımın Leech'in Anlamlandırmanın Yedi Türü Üzerinden Analizi*

Kavramsal Anlam	Yan anlamsal Anlam	Toplumsal Anlam	Duygusal Anlam	Yansıtıcı Anlam	Eşdizimsel Anlam	Konusal Anlam
Liesel'in bulunduğu sokağın hava bombardımanından sonraki hali	Geçmişe dair kitabın kalması	İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'ya yönelik hava bombardımanı	Hüznün	Kitabın tutulmasının kitap sevgisini aktarması	Liesel'in zor anlarında bile kitabını bırakmaması	Geçmiş ve kitap

Sonuç

Çalışmada incelenen Kitap Hırsızı filminde, Nazi Almanya'sında Nazizm ideolojisinin Alman halkının sosyal hayatında önemli bir etkiye sahip olduğu yansıtılmıştır. Filmde Nazi rejiminin Alman eğitimi üzerindeki etkisi vurgulanarak, Alman öğrencilerin doğrudan Nazi propagandasına maruz kaldığına yönelik algı oluşturulmuştur. Diğer yandan Nazizm ideolojisinin öğretilerinin Alman eğitiminde ön plana çıkarıldığı vurgulanarak, Nazi Almanya'sında ideolojinin eğitime ne şekilde yansıtıldığı ortaya konulmuştur. Filmde özellikle ülkede muhalif kitapların ortadan kaldırılarak, Alman halkının kitaplar üzerinden Nazizm ideolojisinin öğretilerine karşıt her türlü düşünceye ulaşmasının engellenmesine çalışıldığına vurgu yapılmıştır.

Liesel'in başından geçen olaylar üzerinden filmde kitap okuma kültürünün şekillenmesinde Nazizm ideolojisinin önemli bir rolü olduğuna yönelik algı oluşmaktadır. Filmdeki kurguda Nazi Almanya'sında Liesel istediği her kitabı okuyamamakta, okuyacağı kitaplar doğrudan Nazi rejimi tarafından sınırlandırılmaktadır. Diğer bir deyişle filmde Naziler, Liesel'in hangi kitapları okuyabileceğini belirlemekte ve Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisine muhalif olan ya da tehdit oluşturabilecek kitapların okunması engellenmektedir. Bu aşamada filmde Nazilerin muhalif kitapların ortadan kaldırılması için düzenlenen kitap yakma etkinliği, Nazilerin iktidarını toplum nezdinde güçlendirilmesinin bir yolu olarak algılanabilmektedir. Nitekim filmin kurgusunda kitapların yakılmasıyla, Nazizm ideolojisinin dışındaki farklı söylemlerin benimsenmesinin engellenmeye çalışıldığı düşüncesi meydana gelmektedir. Bu şekilde filmde kitlelerin Nazizm ideolojisini benimseyen ve Nazilerce idealize edilen vatandaşlar olmasına çalışıldığı ortaya konulmuştur.

İnsanların düşüncelerinin şekillenmesinde, hayata yönelik bakış açıları oluşturmasında ve kimi zaman da belirli bir fikri, düşünceyi veya ideolojiyi benimsemesinde kitaplar önemli rol oynayabilmektedir. Bu açıdan egemen güçler, kitlelerin düşüncelerinin istenilen yönde şekillenmesini sağlayabilmek için insanların okudukları kitaplara doğrudan müdahale edebilmektedir. Filmde Liesel'in yaşadığı olaylar yoluyla Alman halkının kitap okuma kültüründe Nazi rejiminin güçlü bir etkisinin olduğu kurgulanmıştır. Filmdeki görsel ve sözlü göstergeler üzerinden Nazilerin, ülkede elde ettiği güçlü otoriteden yararlanarak Alman halkının kitap okuma kültürünü istediği yönde şekillendirmeye çalıştığına yönelik algı meydana gelmiştir.

Filmde egemen gücün düşüncelerini kitlelere benimsetmesi sürecinde kitaplardan ne yönde yararlandığına yönelik kurgu oluşturulmuştur. Bu aşamada film üzerinden egemen gücün, söylemlerini kitlelere benimsetmesinde kitapları bir araç olarak değerlendirdiği algısı meydana gelmektedir. Filmdeki kurguda egemen güç, kendi düşüncelerine karşı olan yayınları ortadan kaldırarak, ülkede kendi ideolojisini hakim kılmaya çalıştığı mesajı verilmektedir. Tüm bu süreçte film üzerinden egemen gücün dilinin, toplum tarafından benimsenmesinde kültürel faaliyetlerin önem taşıdığına yönelik düşünce ortaya çıkarılmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde film üzerinden kitapların yakılmasıyla Nazi rejiminin, Nazi Almanya'sında insanların kitap okuma kültürünün özgür biçimde şekillenmesini engellemeye çalışıldığının kurgulandığı ortaya çıkmaktadır. Bu aşamada

Liesel'in kitap yakma etkinliğinden sonra yanan kitaplar içerisinde gizlice kitap alması, filmde Liesel'in kitap okuma kültürünü özgürce şekillendirme çabası olarak yansıtılmaktadır. Ayrıca filmde Liesel'in yaşadığı tüm zorluklara rağmen kitap okumayı bırakmadığı mesajı verilmektedir. Filmde toplumsal baskı sonucunda muhalif kitapların okunmasının engellediğine yönelik algı oluşturulmaktadır. Diğer bir deyişle filmde Nazi Almanya'sında Alman halkının kitap okuma kültürünü özgürce şekillendirmesinde toplumsal baskının önemli bir engel olarak sunulduğu ileri sürülebilmektedir. Bu süreçte filmde Liesel'in yaşadığı zorluklar üzerinden Nazi Almanya'sında kitap okuma kültürünün özgürce şekillenmesinin ne kadar güç olduğuna yönelik algı meydana gelmektedir. Tüm bu aşamada film üzerinden kitap okuma kültürünün şekillenmesinde özgür bir ortamın ne kadar önem taşıdığı düşüncesi ortaya çıkabilmektedir. Filmde elde edilen bulgular, filmdeki kurgunun göstergebilimsel bir analizini yansıtmaktadır. Bu açıdan çalışmadaki bulgular üzerinden Nazi Almanya'sında kitap okuma kültürünün ne yönde şekillendiğine ilişkin genellemede bulunulmamaktadır. Gelecek çalışmalarda kitapların konu edildiği 2008 yapımı *Kırık Kalp Kütüphanesi* (Heartbreak Library) ya da 2017 yapımı *Sahaf* (The Bookshop) gibi filmlerin kitap okuma boyutunda incelenmesiyle sinema ve kitap bağlantılı literatüre katkı sağlanması mümkün olabilecektir.

Kaynakça

- Akindele, N. (2012). Reading culture, parental involvement and children's development in formative years: The Covenant University Experience. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1-21.
- Ascheid, A. (2010). *Hitler's heroines: Stardom & womanhood in Nazi cinema*. The United States: Temple University Press.
- Azmi, M. N. L. (2013). National language policy and its impacts on second language reading culture. *Journal of International Education and Leadership*, 3(1), 1-11.
- Barthes, R. (2015). *Bir deneme bir ders: Eiffel Kulesi ve açılış dersi*. (M. Rifat, S. Rifat, Çev.). 2. baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Berman, A. (1992). *Nazism, the Jews and American Zionism, 1933-1988*. The United States: Wayne State University Press.
- Buchanan, R. (2012). Zines in the classroom: Reading culture. *English Journal*, 102(2), 71-77.
- Campbell, B. (2004). *The SA generals and the rise of Nazism*. The United States: University Press of Kentucky.
- Collingwood, R. G. (1940). Fascism and Nazism. *Philosophy*, 15(58), 168-176.
- Çakı, C., Gazi, M. A., Çakı, G. ve Gülada, M. O. (2020). Likbez Kampanyası dönemindeki propaganda posterleri üzerine göstergebilimsel bir inceleme. *Türk Kütüphaneciliği*, 34(4), 663-692. doi: 10.24146/tk.806892.
- Daniels, E. ve Steres, M. (2011). Examining the effects of a school-wide reading culture on the engagement of middle school students. *RMLE Online*, 35(2), 1-13. doi: 10.1080/19404476.2011.11462085
- Davidson, E. (1997). *The making of Adolf Hitler: The birth and rise of Nazism*. The United States: University of Missouri Press.
- Dick, A. L. (2006). Book history, library history and South Africa's reading culture. *South African Historical Journal*, 55(1), 33-45. doi: 10.1080/02582470609464929
- Dunlop, J. B. (1996). Alexander Barkashov and the rise of National Socialism in Russia. *Demokratizatsiya*, 4(4), 519-30.

- Dülffer, J. (1976). Bonapartism, Fascism and National Socialism. *Journal of Contemporary History*, 11(4), 109-128. doi: 10.1177/002200947601100407
- Egong, A. I. (2014). Reading culture and academic achievement among secondary school students. *Journal of Education and Practice*, 5(3), 132-136.
- Eley, G. (2013). *Nazism as Fascism: violence, ideology, and the ground of consent in Germany 1930-1945*. The United Kingdom: Routledge.
- Erol, E. (2020). The publishing in Nazi Germany, the construction of anti-semitist discourses spread by the Nazism Ideology and the use of books for the purpose of propaganda. *Turkish Librarianship*, 34(4), 693-722. doi: 10.24146/tk.818460
- Fabunmi, F. A., ve Folorunso, O. (2010). Poor reading culture: A barrier to students' patronage of libraries selected secondary school in ado local government area of Ekiti-State, Nigeria. *African Research Review*, 4(2), 450-461. doi: 10.4314/afrrrev.v4i2.58357
- Falter, J. W. (2014). Political cleavages in the Weimar republic and the rise of National Socialism. *European Political Science*, 13, 106-116. doi: 10.1057/eps.2013.41
- Farias, V. (1989). *Heidegger and Nazism*. The United States: Temple University Press.
- Fischer, C. (1991). *The German communists and the rise of Nazism*. Germany: Springer.
- Fiske, J. (2017). *İletişim çalışmalarına giriş*. (S. İrvan, Çev.). 5. bs. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Forti, S. (2006). The biopolitics of souls: Racism, Nazism, and Plato. *Political Theory*, 34(1), 9-32. doi: 10.1177/0090591705280526
- Frosh, S. (2015). *Hate and the 'Jewish science': anti-semitism, Nazism and psychoanalysis*. Germany: Springer.
- Gazi, M. A., Çakı, C., Gülada, M. O. ve Çakı, G. (2020). Çin Halk Cumhuriyeti Kültür Devrimi sürecinde okuma alışkanlığının propaganda posterlerinde sunumu. *Türk Kütüphaneciliği*, 34(3), 406-431. doi: 10.24146/tk.806892
- Geary, R. (2002). *Hitler and Nazism*. The United Kingdom: Routledge.
- Geyer, M. ve Fitzpatrick, S. (2009). *Beyond totalitarianism: Stalinism and Nazism compared*. The United Kingdom: Cambridge University Press.
- Giles, G. J. (2014). *Students and National Socialism in Germany*. The United States: Princeton University Press.
- Goodrick-Clarke, N. (1993). *The occult roots of Nazism: Secret aryan cults and their influence on Nazi Ideology*. New York: NYU Press.
- Häberlen, J. C. (2013). Scope for agency and political options. The German working-class movement and the rise of Nazism. *Politics, Religion & Ideology*, 14(3), 377-394. doi: 10.1080/21567689.2013.820443
- Hake, S. (2010). *Popular cinema of the Third Reich*. The United States: University of Texas Press.
- Hamilton, R. F. (2003). The rise of Nazism: A case study and review of interpretations: Kiel, 1928-1933. *German Studies Review*, 26(1), 43-62. doi: 10.2307/1432901
- Hansen, E. (1981). Fascism and Nazism in the Netherlands 1929-39. *European Studies Review*, 11(3), 355-385. doi: 10.1177/026569148101100304
- Harsch, D. (1993). *German social democracy and the rise of Nazism*. The United States: Univ of North Carolina Press.
- Hart, B. L. (2015). *İkinci Dünya Savaşı tarihi*. (K. Bağrıaçık, Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.

- Heidtmann, H. (2002). Lesen und neue Medien. Veränderungen der Lesekultur in der Mediengesellschaft. *Universitas (Stuttgart)*, 57(673), 723-732.
- Herf, J. (1993). Multiple restorations: German political traditions and the interpretation of Nazism, 1945-1946. *Central European History*, 26(1), 21-55.
- Herkommer, C. (2008). Women under National Socialism: Women's scope for action and the issue of gender. O. Jensen ve C.-C. W. Szejnmann (Ed.), in *Ordinary people as mass murderers* (s. 99-119). London: Palgrave Macmillan. doi: 10.1057/9780230583566_5
- Herman, F. (2001). Hollywood, Nazism, and the Jews, 1933-41. *American Jewish History*, 89(1), 61-89.
- Hochscherf, T., ve Vande Winkel, R. (2016). Third Reich cinema and film theory. *Historical Journal of Film, Radio and Television*, 36(2), 190-213. doi: 10.1080/01439685.2016.1167465
- Howley, J. A. (2018). *Aulus Gellius and Roman reading culture*. The United Kingdom: Cambridge University Press.
- Hull, D. S. (1993). *Film in the Third Reich: A study of the German cinema, 1933-1945*. The United States: University of California Press.
- Ian, K. (1997). *Stalinism and Nazism: Dictatorships in comparison*. Cambridge University Press.
- Ifedili, C. J. A. (2009). An assessment of reading culture among students in Nigerian tertiary institution--a challenge to educational managers. *Reading Improvement*, 46(4), 206-214.
- Ilogho, J. E. (2015). The role of picture books in promoting reading culture among Nigerian children: Implication for libraries and development of leadership qualities. *International Journal of Academic Library and Information Science*, 3(2), 66-71. doi: 10.14662/IJALIS2015.010
- IMDB (2021). Kitap Hırsız Film Afişi. Erişim adresi https://www.imdb.com/title/tt0816442/?ref_=tt_mv_close
- Joubert, I., Ebersöhn, L., Ferreira, R., Du Plessis, L., ve Moen, M. (2014). Establishing a reading culture in a rural secondary school: A literacy intervention with teachers. *Journal of Asian and African Studies*, 49(4), 399-412. doi: 10.1177/0021909613487676
- Kamalova, L. A., ve Koletvinova, N. D. (2016). The problem of reading and reading culture improvement of students-bachelors of elementary education in modern high institution. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(4), 473-484. doi: 10.12973/ijese.2016.318a
- Kirchheimer, O. (1941). The legal order of National Socialism. *Zeitschrift für Sozialforschung*, 9(3), 456-475. doi: 10.5840/zfs19419341
- Kirk, T. (2002). *Nazism and the working class in Austria: Industrial unrest and political dissent in the 'national community'*. The United Kingdom: Cambridge University Press.
- Kuhl, S. (2002). *The Nazi connection: Eugenics, American racism, and German national socialism*. The United Kingdom: Oxford University Press.
- Leech, G. (1985). *Semantics the study of meaning*. The Great Britain: Penguin Books.
- Leu, U. B. (2010). Die Zürcher Buch-und Lesekultur 1520 bis 1575. *Zwingliana*, 31, 61-90.
- Loh, C. E. (2015). Building a reading culture in a Singapore school: Identifying spaces for change through a socio-spatial approach. *Changing English*, 22(2), 209-221. doi: 10.1080/1358684X.2015.1022509
- Loh, C. E., Ellis, M., Paculdar, A. A., & Wan, Z. H. (2017). Building a successful reading culture through the school library: A case study of a Singapore secondary school. *IFLA Journal*, 43(4), 335-347. doi: 10.1177/0340035217732069

- Loomis, C. P., & Beegle, J. A. (1946). The spread of German Nazism in rural areas. *American Sociological Review*, 11(6), 724-734. doi: 10.2307/2087068
- Lyons, M. (2008). *Reading culture and writing practices in nineteenth-century France*. Canada: University of Toronto Press.
- Macit, M. H. (2007). *Faşizm ve Nazizm*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Mason, T. (1977). National Socialism and the Working Class, 1925-May, 1933. *New German Critique*, (11), 49-93. doi: 10.2307/487804
- McNab, C. (2015). *Hitler'in Ordusu, Nazi Savaş Makinesinin Tarihi, 1939-1945*. (O. Doğan, Çev.). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Misiūnas, R., & Pischel, S. (2002). Das Buch, der Buchmarkt und die Lesekultur: Litauen im Spiegel der Literatursoziologie. *Osteuropa*, 52(9/10), 1143-1164.
- Mühlberger, D. (2003). *The social bases of Nazism, 1919-1933 (Vol. 48)*. The United Kingdom: Cambridge University Press.
- Neumann, F. L. (2009). *Behemoth: The structure and practice of national socialism, 1933-1944*. The United States: Rowman & Littlefield.
- O'Brien, M. E. (2004). *Nazi cinema as enchantment: The politics of entertainment in the Third Reich*. The United States: Camden House.
- Olasehinde, M. O., Akanmode, O. A., Alaiyemola, A. T., ve Babatunde, O. T. (2015). promoting the reading culture towards human capital and global development. *English Language Teaching*, 8(6), 194-200. doi: 10.5539/elt.v8n6p194
- Padover, S. K. (1939). The German motion picture today: the Nazi cinema. *The Public Opinion Quarterly*, 3(1), 142-146.
- Paskow, A. (1991). Heidegger and Nazism. *Philosophy East and West*, 41(4), 522-527. doi: 10.2307/1399648
- Passmore, K. (2014). *Faşizm*. (S. Gül, Çev.). Ankara: Dost Yayınları.
- Patel, K. K., ve Reichardt, S. (2016). The dark side of transnationalism social engineering and Nazism, 1930s-40s. *Journal of Contemporary History*, 51(1), 3-21. doi: 10.1177/0022009415607956
- Petro, P. (1998). Nazi cinema at the intersection of the classical and the popular. *New German Critique*, (74), 41-55. doi: 10.2307/488491
- Pohlmann, T. (2012). Erfüllungsgehilfen? Die rolle der Bibliotheken im rahmen der Bücherverbrennungen 1933. *Perspektive Bibliothek*, 1(2), 193-221.
- Rentschler, E. (1996). *The ministry of illusion: Nazi cinema and its afterlife*. The United States: Harvard University Press.
- Rockmore, T. (1997). *On Heidegger's Nazism and philosophy*. The United States: Univ of California Press.
- Rothberg, M. (2009). In the Nazi cinema: Race, visuality and identification in Fanon and Klüger. *Wasafiri*, 24(1), 13-20. doi: 10.1080/02690050802588984
- Schlott, W. (1984). Leser und Lesekultur im sowjetischen Literaturunterricht. *Osteuropa*, 34(4), 246-255.
- Schulte-Sasse, L. (1996). *Entertaining the Third Reich: Illusions of wholeness in Nazi cinema*. The United States: Duke University Press.
- Shandley, R. (2010). *Rubble films: German cinema in shadow of 3rd Reich*. The United States: Temple University Press.

- Stein, G. J. (1988). Biological science and the roots of Nazism. *American Scientist*, 76(1), 50-58.
- Sternhell, Z. (1973). National Socialism and antisemitism: The case of Maurice Barres. *Journal of Contemporary History*, 8(4), 47-66. doi: 10.1177/002200947300800403
- Stieg, M. (1992). The Second World War and the public libraries of Nazi Germany. *Journal of Contemporary History*, 27(1), 23-40. doi: 10.1177/002200949202700102
- Stone, D. (2003). *Responses to Nazism in Britain, 1933-1939: Before war and Holocaust*. Germany: Springer.
- Stranger-Johannessen, E. (2014). Promoting a reading culture through a rural community library in Uganda. *IFLA Journal*, 40(2), 92-101. doi: 10.1177/0340035214529732
- Stuart, R. (2006). *Marxism and national identity: Socialism, nationalism, and national socialism during the French fin de siècle*. The United States: SUNY Press.
- Sturge, K. (2002). Censorship of translated fiction in Nazi Germany. *TTR: Traduction, Terminologie, Rédaction*, 15(2), 153-169. doi: 10.7202/007482ar
- Taylor, S. (1981). Symbol and ritual under National Socialism. *British Journal of Sociology*, 32(4), 504-520. doi: 10.2307/590130
- Umagandhi, R. ve Vinothini, M. (2017). Leech's seven types of meaning in semantics. *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 4(3), 71-72.
- Verók, A. (1999). Zur Lesekultur der Siebenbürger Sachsen im 16. und 17. Jahrhundert. *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde*, 22(2), 217-222.
- Voigtländer, N. ve Voth, H. J. (2015). Nazi indoctrination and anti-Semitic beliefs in Germany. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112(26), 7931-7936. doi: 10.1073/pnas.1414822112
- Wagner, J. (1981). *Brothers beyond the sea: National Socialism in Canada*. Canada: Wilfrid Laurier University Press.
- Weindling, P. (1993). *Health, race and German politics between national unification and Nazism, 1870-1945*. The United Kingdom: Cambridge University Press.
- Wema, E. (2018). Investigating reading culture among students in higher learning institutions in Tanzania. *University of Dar es Salaam Library Journal*, 13(1), 4-19.
- Witte, K. (1998). The indivisible legacy of Nazi cinema. *New German Critique*, (74), 23-30. doi: 10.2307/488488
- Young, J. (1998). *Heidegger, philosophy, Nazism*. The United Kingdom: Cambridge University Press.
- Zakić, M. (2017). *Ethnic Germans and national socialism in Yugoslavia in World War II*. The United Kingdom: Cambridge University Press.